

Kertunhiippasammal

Ägghättemossa
Orthotrichum patens

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Lehtisammaliin kuuluva kertunhiippasammal kasvaa 1–2 cm korkeina tuppaina lehtipuiden rungoilla. Sen lehdet ovat melko teräväkärkiset ja reunoilta taakäännteiset. Itiöpesäkkeet työntyvät selvästi tuppaausta ulos ja niiden perän tyvessä on tyypillisesti tupsu keltaisia karvoja. Itiöpesäke kapenee nopeasti pesäkeperäksi, mikä tekee pesäkkeestä etenkin kosteana munanmuotoisen. Kuivana itiöpesäke on kapeampi ja uurteinen. Pesäkeperän tyven karvaisuus ja itiöpesäkkeen muoto erottavat kertunhiippasammalen sukulaislajeista.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kertunhiippasammal kasvaa kaarnaltaan emäksisten lehtipuiden rungoilla, esimerkiksi haavalla ja vaahteralla. Kasvu-alusta on tyypillisesti kookkaan ja varttuneen puun runko. Kasvupaikat ovat usein vanhoja puolivarjoisia ja pienilmastoiltaan melko suojaisia lehtoja. Lajilla on vain yksi tunnettu nykykasvupaikka Lounais-Suomessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Kertunhiippasammal on uhanalaistunut kookkaiden lehtipuiden vähenemisen, hakkuiden, ja kasvupaikkojen sulkeutumisen vuoksi. Ilmansaasteet ovat vaikuttaneet lajin taantumiseen Ruotsissa. Kertunhiippasammalen nykyään ainoa tunnettu kasvupaikka sijaitsee luonnonsuojelualueella.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan kertunhiippasammalen kasvupaikka ja sen ympäristö säilytetään jatkuvasti peitteisinä, jotta sammalen vaatima pienilmasto ei muutu. Kasvurungot ja muut kertunhiippasammalelle sopivat kookkaat haavat sekä jalot lehtipuut jätetään rauhaan lehdon hoidon yhteydessä. Tarvittaessa alikasvoskuusia voidaan poistaa kasvupaikoilta varovaisesti. Lehtipuualikasvos tulee jättää käsittelemättä. Mikäli lajille löydetään uusia esiintymiä, ne tulisi ensisijaisesti suojella erityisesti suojeltavan lajin rajauspäättöksellä.

Lähteet

Syrjänen, K. 2009. *Orthotrichum patens* – äärimmäisen uhanalainen. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. S. 186–187. Verkköjulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/38824>